

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över promemorian Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och innehåll i förslaget

Syftet med den nya EU-förordningen om batterier, som upphäver ett tidigare direktiv, är att förebygga och minska batteriers negativa miljöpåverkan och skydda miljö och hälsa genom att förebygga och minska de negativa effekterna av generering och hantering av batteriavfall. Den syftar också till att förbättra den inre marknadens funktion genom mer harmoniserade regler. Bedömningen är att förordningen bland annat kommer att leda till minskade koldioxidutsläpp vid batteriproduktion, mer hållbara batterier och ökad materialåtervinning. I innevarande promemoria föreslås kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier och i avfallsdirektivet.

Bland förslagen kan nämnas:

- utpekande av marknadskontroll- och tillsynsmyndigheter och deras befogenheter
- avgifter för tillsyn och marknadskontroll
- skyldigheter för batteriproducenter att registrera sig och välja mellan att uppfylla producentansvaret individuellt eller kollektivt
- insamling av batterier får bara göras genom insamlingssystem som drivs av en producent eller en producentansvarsorganisation som är godkänd av Naturvårdsverket
- krav på producentansvarsorganisationer att anpassa producentavgifter utifrån kriterier i EU-förordningen
- krav på att ställa säkerhet för att uppfylla producentansvaret
- krav på Naturvårdsverket att genomföra plockanalyser
- miljöstraffavgifter för vissa överträdelser

Förslaget innehåller en ny lag och ny förordning om batterier samt ändringar i förordningen om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken, miljötillsynsförordningen, avfallsförordningen, förordningen om miljöstraffavgifter samt förordningarna om producentansvar för fiskeredskap respektive elutrustning, och upphävande av lagen om bilskrotningsfonden. Merparten av bestämmelserna föreslås träda i kraft den 18 augusti 2025.

Konsekvenser för företag

Det anges att det framför allt är producenter och producentansvarsorganisationer som berörs av förslagen. En producent är den som yrkesmässigt tillhandahåller ett batteri för första gången på den svenska marknaden och kan vara tillverkare, importörer eller distributörer.

Antalet registrerade producenter i Naturvårdsverkets producentregister är cirka 1 900. Antalet tillverkare bedöms uppgå till ett tjugotal. Promemorian innehåller mer detaljerad information om berörda företag, bland annat i fråga om vilken typ av batterier de tillhandahåller. Det anges att det i dag finns tre aktörer som kan anses vara producentansvarsorganisationer. Utöver dessa företag berörs även slutanvändare av batterier.

Konsekvensutredningen innehåller bland annat utförlig kvantitativ information om avgifter för marknadskontroll och tillsyn för olika typer av batteriproducenter. Enligt förslaget ska exempelvis producenter av stationära batterienergilagringssystem betala 22 500 kronor per år (20 000 kronor för marknadskontroll och 2 500 för Naturvårdsverkets tillsyn). Producenter av industri- och elfordonsbatterier ska betala 10 500 kronor och producenter av start- och bärbara batterier 6 500 kronor per år. Vilka kostnader anslutning till en producentansvarsorganisation medför är det organisationen som beslutar om, i enlighet med specificerade kriterier. En producent som väljer att inte ansluta sig till en producentansvarsorganisation utan avser sköta insamlingen individuellt ska enligt förslaget betala en engångsavgift på 110 000 kronor för prövningen och en årlig avgift på 110 000 kronor för tillsynen. Producentansvarsorganisationer ska betala en engångsavgift på 225 000 kronor för prövningen och en årlig avgift på 225 000 kronor för tillsynen.

Det anges att konsekvensutredningen enbart avser de konsekvenser som följer av förslaget till kompletterande nationell lagstiftning och inte sådana konsekvenser som följer direkt av EU-förordningen.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Promemorian innehåller många väl beskrivna överväganden och konsekvenser av de föreslagna kompletterande bestämmelserna till den nya EU-förordningen om batterier. Problemet är emellertid att konsekvenserna för företag av det nya regelverket i sin helhet inte beskrivs. I faktapromemoria 2020/21:FPM65 anges att förslaget till ny förordning är betydligt mer omfattande än det existerande batteridirektivet och innehåller en rad åtgärder som är nya för produktlagstiftning på EU-nivå. I faktapromemorian återges delar av EU-kommissionens konsekvensutredning till förslaget. Bland annat anges att industrins kostnader främst kommer att komma från insamling av data, beräkningar samt verifieringar utförda av tredje part gällande innehåll av återvunnen råvara, koldioxidavtryck samt kontroll av tillbörlig aktsamhet i globala leverantörskedjor. Kostnaderna associerade med återvunnet material förväntas uppgå till 1 180 000–7 080 000 euro och för koldioxidavtryck till 0,5–3 miljoner euro. Att sätta upp skyldigheter för kontroll av tillbörlig aktsamhet i globala leverantörskedjor förväntas kosta 2–15 miljoner euro. De årliga kostnaderna förväntas därefter uppgå till 2–20 miljoner euro. En uppskattning av kostnaderna för att införa lagstiftningen hamnar på 500 miljoner euro per år. Detta är aggregerade siffror på EU-nivå. I faktapromemorian anges att ingen konsekvensanalys har utförts för svenska förhållanden. Såvitt Regelrådet förstår har ingen senare samlad konsekvensanalys genomförts på nationell nivå, vare sig innan den slutliga rättsakten antagits eller efter, vilket innebär att det helt saknas information om de samlade kostnaderna för svenska företag, vilket Regelrådet ser allvarigt på.

Regelrådet bedömer att följande delar i konsekvensutredningen är godtagbart redovisade: problem och syfte, konsekvenser om ingen åtgärd vidtas, alternativa lösningar, berörda företag, särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande, behov av speciella informationsinsatser och överensstämmelse med EU-rätten. Regelrådet bedömer delarna påverkan på företagets kostnader och intäkter, konkurrens, särskilda hänsyn till små och medelstora företag vid reglernas utformning, åtgärder för att begränsa förslagets

kostnader och andra negativa effekter, om förslaget går utöver minimikraven samt hur och när reglerna kan utvärderas bristfälligt redovisade. Beträffande delaspekten huruvida förslaget går utöver miniminivån gäller detta genomförande av avfallsdirektivets artikel 8, som enligt Regelrådet brister i tydlighet. Vad avser övriga bristfälliga delasppekter härrör sig dessa från de materiella bestämmelser för företag som följer direkt av EU-förordningen om batterier.

Sammantaget bedömer Regelrådet att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 19 februari 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lars Silver och Hanifeh Khayeri.

Ärendet föredrogs av Anna Stattin.

Anna-Lena Bohm

Ordförande

Anna Stattin

Föredragande